

AMERIŠKI KAPITAL POVAJEN V MEHIKO.

Vodja mehiških vstajev vabi bankirje: "Mehika vam je odprto polje."

ZDAJ JE JASNO, KDO JE IZ ZVAL REVOLUCIJO.

Naco, Sonora, 5. maja. — Adolfo de la Huerta, governor v Sonori, začasni prezident in vrhovni vodja vstajev proti Carranzovi vladi, je večer povabil inozemske kapitaliste v Mehiko, kajti po njegovem mnenju je revolucija že uspeša. Huerta je dejal v intervjuju: "Moja močna želja je, videti Mehiko kot odprto polje za vse poštene (!) in postavne investicije inozemskega kapitala. Liberalna konstitucionalna stranka vabi inozemski kapital v Mehiko. Posebno so povabljeni bančni interesi, katerim jamčimo vso varnost in pri pomoči za razvoj. Stare bančne zakone bomo spremenili. Pod sedanjno vlado ni bank v Mehiki; edine banke so zastavnišče."
Naše ljudstvo seveda bo in mora biti zavarovano proti izkoriščanju tega naše polje za bankirstvo je neomejeno in nudilo bo velike prilike za zainteresiran kapital in ljudstvo.
Prva dolžnost kongresa, kadar stopi na krmljo revolucionarna vlada, bo, da spremeni ustavo in stabilizira industrijo, posebno kar se tiče petrolejske situacije. Poslednikom petrolejskih vrelcev bo dovoljeno operirati, ne da bi se naša vlada vmešala v njihove zadeve.

Dalje je rekel Huerta, da prva naloga revolucije, je, da uvede v Mehiko prohibicijo (!) in zatros igralnice za denar.

Sestavila se je tudi provizorična vlada mehiških rebelov. Huerta je začasni vodja gibanja, dokler se ne snidejo gubernorji držav in izvolijo začasnega predsednika. General Calles je imenovan za vojnega ministra, Salvador Alvarado je pa finančni minister. Vstasi so ponudili razne ministrske službe gubernorjem onih držav, ki se niso v vstaji, samo da jih pridobijo za revoluto proti Carranzu.

El Paso, Tex., 5. maja. — V Juarezu javljajo, da je general Obregon s svojimi četami okupiral Torreón, središče bombažnega distrikta, brez boja. Rebeli se hvalijo, da imajo že več kot pol Mehike pod svojo kontrolo in da postojanke padajo brez prelivanja krvi. Vlade čete se podajo brez boja. General Escobar je dejal večer, da edina bitka, ki bo morda vroča, se bo vršila za posest glavnega mesta Mehike, kajti tam ima Carranza precej lojalnih polkov.

SLIKA DANAŠNJIH DRUŽABNIH RAZMER.

Chicago, Ill. — Soprog Marka Dragovića je prišla v mestno hišo in je tam s solzami v očeh povedala, da nima s čim prehraniti otroke. Hotela je pustiti dete v mestni hiši, češ, da je nepotrebnost jemati otroka domov, če mu nima dati kaj jesti.

Bila je na sodišču za domače razmere, ki je določilo, da ji mora njen soprog plačati vsaki teden gotovo vsoto denarja. Naenkrat je pa njen soprog izginil. Ko se je oglašila pri sodniškem pisarju, da sprejme zanjo določeni denar, je pronašla, da soprog ni položil zanjo določene vsote. "Ne-ki uradnik ji je posodil majhen znesek, da se je lahko vrnila z detetom domov, ki še ni staro dve leti."

V TEJ OKOLICI JE ZASTAV. KALO NAD ŠEST TISOČ LES. NIN DELAVCEV.

Duluth, Minn. — Stavka lesnih delavcev je proglašena za vso severno Minnesoto. Samo v tej okolici je zastavkalo nad šest tisoč lesnih delavcev. Na stavki so delavci ki delajo na žagah in v su mah. Gre za zboljšanje življenjskih razmer.

DELAJSKI KANDIDAT PREJEL VELIKO ŠTEVILO GLASOV V ST. PAULU.

St. Paul, Minn. — Pri volitvah zadnji tork je William Mahoney, kandidat delavske stranke za župana dobil 18,437 glasov, njegov nasprotnik, ki je bil izvoljen, pa 20,736 glasov. Obe stranki sta se združili proti Mahoneyu. Izvoljeni so trije delavski mestni svetovalci.

KAOS V ŽELEZNIŠKEM OBRATU V PRAVI LUČI.

V OHIJSKEM MESTU NE DOBE SLADKORJA SE ZA DETETA.

V Wisconsinu je deset tisoč delavcev brez dela.

Youngstown, O. — Železniške družbe skušajo s svojimi izjavami v velebizniškem časopisju prikriti pravi položaj v železniškem obratu, ali situacija je postala takaka, da se ne da več prikriti. V tem mestu ne obični le industrija poslednje stavke kolodvorskih uslužbencev, ampak počasi se pojavlja tudi primanjkanjovaje živeža. Sladkor je praktično izginil iz prodajalnih in materega ne morejo kupiti celo za deteta. V veletrgovinah je počel sladkor že pred nekaj dnevi, v restavracijah pa rabijo sirup kot nadomestilo za sladkor.

V tej okolici je tudi okoli pet in trideset tisoč delavcev brez dela, ker tovarnarji ne dobe sirovin in ne morejo odpošiljati dovršenih produktov. Mestni svet se je brzojavno obrnil na železniški delavski odbor, da hitro reši zahteve kolodvorskih uslužbencev in drugih železniških kategorij, da postane železniški obrat zopet kmalu reden.

Ta brzojavka, ki jo je odposlal tukajšnji mestni svet, naj se podvzame z rešitvijo zahtev železničarjev, govori jasno, da je odgovarjala privatna kontrola nad železnicami, da se zdaj železniški obrat nahaja v takim položaju, kakršen je bil v vojnem času, ko ga je morala prevzeti vlada.

Milwaukee, Wis. — J. S. Miller, superintendent državne posredovalnice za delo, naznanja, da je v Wisconsinu deset tisoč brezposelnih delavcev. Brzojavka ne pove, če je brezposelnost posledica zmešnjave na železnicah, ali če je prišla že pešati toliko hvaljena "prosperiteta."

PREDSEDNIK BO VETRAL MIROVNO REZOLUCIJO.

Washington, D. C. — Demokratični senatorji so baje prešli iz Bele hiše vest, da predsednik vetira Knoxovo mirovno resolucijo, če bo sprejeta, takoj pa tudi zopet predloži mirovno pogodbo senatu za uvaževanje.

Slišijo se tudi glasovi, da je predsednik pri volji napraviti edino koncesijo, da sprejme McCumberjevo resolucijo, ki vpostavi zopet trgovske stike z Nemčijo.

CESTNOŽELEZNIŠKI USLUŽBENCI V MEZDNEM OIBANJU.

Chicago, Ill. — Cestnoželezniški uslužbeni prejemanjo zdaj po 65 in 67 centov mezde na uro. Predložili so po svojem predsedniku nove zahteve, ker letos poteka pogodba med družbo in organizacijo cestnoželezniških uslužbencev. Uslužbeni zahtevajo en dolar mezde na uro, ker ne morejo izhajati s sedanjo mezdo v tej draginji. Če se družba ne bo pobotala do stavljenega roka s svojimi uslužbeni, pride prav zanesljivo stavka.

VREME.

Chicago in okolica: V petek jasno. Nespremenjena temperatura. Najvišja v zadnjih 24 urah: 50, najnižja 34. Sonce izide ob 4:41, zalze ob 6:53.

TIHOTAPSKO ŽGANJE-KUHARSTVO SE MNOŽI.

V POLITIČNIH KROGIH ZDAJ SPOZNAVAJO, DA JE TO POSLEDICA PROHIBICIJE.

V Georgiji je bilo zaplenjenih nad dva tisoč kotlov za kuhanje žganja.

Washington, D. C. — V političnih krogih prihajajo do spoznanja, da je prohibicija povzročila, da se tihotapski žganjekuharji množijo kakor gobe po dežju. Prohibicionisti vešči v svojo reklamo priobčijo, da je bilo v tem mestu toliko manj oseb aretiranih, odkar je bila uvedena prohibicija. Zamolče pa vzroke, zakaj je bilo manj oseb aretiranih. Preje so ljudje pili v salunih in če se je pijanec prikazal na cesti, je bil aretiran. Zdaj seveda pijejo ljudje doma in če so pijani, zlezejo v posteljo in oko postavijo jih ne vidi, da so pijani. Številke, koliko žganja so ljudje pije manj žganja, kot preje, dokler so žganje prodajali javno. Vlada je preje imela zanesljivo statistiko, koliko žganja so ljudje popili na leto, zdaj pa lahko le ugiba, koliko žganja je bilo skuhano po zaplenjenih kotlih za kuhanje žganja. Seveda noben tihotapski žganjekuhar ne pove resnice, če pride colniskim uradnikom v pest, koliko je skuhal žganja, ker bi z resnično izpovedjo le sebe pokopal.

Colniskim uradnikom so v tem odini, da sedaj evete žganjekuharstvo v Združenih državah, kakor se nikdar preje.

Samo v Georgiji so v letu 1918 zaplenili 2,006 kotlov za kuhanje žganja, v Severni Karolini pa 1,534. Tudi država Nebraska, v kateri je doma apostol neopojnega groznega soka Jennings Bryan, ima svoje tihotape, kajti v tej državi so zaplenili šest in dvajset kotlov.

Okoli tihotapskih žganjetočev se zdaj vije kar venec romantike, pravi kongresnik Gallivan iz Massachusettsa, ki je izjavil, da bo ameriško ljudstvo odslej plačalo osem in osemdeset milijonov dolarjev na leto za prohibicijo.

V letu, ko se je porodila prohibicija, je bilo zaplenjenih nad šest tisoč kotlov za kuhanje žganja in zaplenili so nad tri sto tisoč galon tihotapskega žganja. Te številke govorijo, koliko tihotapskega žganja se skuha na leto. Prav lahko se trdi, da tihotapei skuhaajo vsako leto več milijonov galon žganja, kajti žganje, ki je bilo zaplenjeno pri tihotapeih, tvori le majhen odstotek skuhanega žganja.

To je še začetek, ko imajo ljudje še nekaj žganja, ki so ga nakupili, preden je stopila prohibicija v veljavo. Ali ta začetek govori, kaj obeta prihodnost, če kongres ne odpravi prohibicije.

Alabama je prohibicionistiška država, kljub temu je pa bilo v tej državi zaplenjenih 752 kotlov. V Južni Karolini so zaplenili 488 kotlov, v Tennesseeju 386, v Virginiji 546, v Kentuckyju 121, v Floridi 181, v Michiganu 40, v Texasu 41 in v Zapadni Virginiji pa 40. V teh državah je bila večinoma uvedena prohibicija, kljub temu se pa žganje pivci niso bolj šali, ampak segali so po pijaci, ki so jo skuhal tihotapei. Zgodilo se je to, kar so pametni ljudje pripovedovali, ki so svaričili pred narodno prohibicijo.

Kongresnik Gallivan pravi, da je prohibicija postala politično vprašanje, kateremu se morejo stranke izogniti, kakor ne morejo potisniti oceana nazaj. Odkar je Volsteadova predloga postala postava, preiščejo colniskim uradnikom vsako ponev in lonec, če se ni v njem kuhala pijača, ki ima več kot pol odstotka alkohola.

Vladna sprememba na Španskem.

Madrid. — Eduardo Dato, prejšnji ministrski predsednik, je sestavljal novo špansko vlado, katero je kralj odobril.

VESNIČ JE NA ČELU NOVE VLADE V JUGOSLAVIJI?

Belgrad, 30. apr. — Regent je poveril sestavo novega ministarstva dr. Milenku Vesniću, sedanjemu poslaniku v Parizu. Vesnić je sprejel ponudbo. Govori se, da bo demokratska stranka imela devet ministrov v novem kabinetu.

KIJEV PADA, KAKOR JE PADAL PETROGRAD.

Dvakrat je že "padel", a vselej se je postavil zopet na noge.

SOVJETSKE ČETE ODBIJAJO NAPADE.

London, 5. maja. — Iz Varšave so že dvakrat poročali, da so Poljaki vzel Kijev, glavno mesto Ukrajine, toda takoj nato je bila prva in druga vest zanikana, češ da je prišla "prezgodaj". Zadnje poljske poročilo pravi, da Pilsudski je čete polagoma obkoljujejo Kijev od treh strani in da mesto pade "vsak čas". Poljaki so še vedno oddaljeni 35 do 45 kilometrov od Kijeva.

Dalje javljajo iz Varšave, da so se ruske in ukrajinske sovjetske čete zakopale v strelske jarkove velikem polukrogu na zapadni strani reke Dnjepra, okrog 40 kilometrov zapadno od Kijeva. Na tej črti se vrši silovita bitka za posest Kijeva; bitka traja noč in dan. Poljaki še niso bombardirali mesta.

Rusko poročilo iz Moskve, datirano v ponedeljek, priznava, da so se sovjetske čete umaknile pri Fastovi južnozapadno od Kijeva, toda čete so dobile pojačanja in se dobro utrdile v novih postojankah.

Moskovsko poročilo se tudi glasi, da so ostanki bele armade na obali Črnega morja v okolici Stojke kapitulirali. Okrog 6000 moč je oddalo orožje boljševikom in na čelu kapituliranev sta bila general Morozov in Uherejov. Sovjeti so vsem, razum voditeljev, pajamčili popolno svobodo.

POLICIJA POMAGA RESTAVRATERJEM IN HOTELIRJEM.

Chicago, Ill. — Nekateri pametni hotelirji in restavratirji, ki niso izgubili svojih gostov, so že podpisali novo pogodbo z organizacijo hotelirskih in restavracijskih uslužbencev. Ta pametna akcija je povzročila, da so stavkajoči kuharji in drugi uslužbeni pričeli v teh restavracijah in hotelih zopet delati.

Vsi hotelirji in restavratirji pa ne postopajo pametno in se drže svoje trme. Pri teh gospodih se seveda stavka nadaljuje.

Pred Kongresnim hotelom na Michiganski cesti so hodile štiri stavkovne straže gorinoli in nasile velike lepake, ki so opozarjali občinstvo, da lastnik tega hotela spada med trgovlave hotelirje, ki nočejo podpisati pogodbe z organizacijo. Te stavkovne straže je aretirala policija. Trmoglavci hotelirji pač menijo, da s takimi aretacijami razbijajo stavko.

PODJETNIKI PRIHAJAJO Z GROŽNJAMI.

Chicago, Ill. — Lesni podjetniki postajajo predrzni in pričeli so groziti lesnim delavcem v Chicagu, ki so zastavkali, ker se podjetniki niso ozirali na njih zahteve. Društvo lesnih podjetnikov je razglasilo v velebizniškem časopisju grožnjo, da umakne svojo ponudbo, po kateri prejmejo lesni delavci \$1.10 mezde na uro po prvem juniju, če se takoj ne vrnejo na delo.

Delavci so takih groženj vajeni. Ohvestili so podjetnike več tednov pred prvim majem, če ne priznajo do prvega maja njih zahteve, bo stavka. Podjetniki niso priznali delavskih zahtev in ločeno je sledila stavka. Gospodje podjetniki imajo zdaj tako juho pred sabo, kakršno so si sami skuhal.

OBRAT NA CESTNIH ŽELEZNICAH SE USTAVI.

ŽUPAN NI MOGEL DOSEČI SPORAZUMA.

Zaradi zmešnjave v železniškem obratu je dvajset tisoč delavcev brez dela.

Cleveland, O. — Župan W. S. Fitzgerald je skušal v tork doseči sporazum med cestnoželezniško družbo in njenimi uslužbeni. Ohdrževal je konference s ravnatelji družbe, voditelji strokovno organiziranega delavstva in z zveznim posredovalecem William Lillierjem. Po konanih konferencah je izjavil, da je sporazum nemogoč in da bo prihodnji dan ob polnoči ustavil cestnoželezniški obrat, če družba ne predloži nove ponudbe. Stanley, predsednik družbe pravi, da najbrž družba ne bo stavila nove ponudbe.

Cestnoželezniški uslužbeni zahtevajo devetdeset centov mezde na uro, osemurni delavnik in časimpol za čezurno delo. Železniška družba ponuja le pet in sedemdeset centov na uro. Cestnoželezniški uslužbeni izjavljajo, da ne morejo izhajati z mezdo, ki jo njim ponuja družba; kajti draginja je taka, da morajo delavci stradati s svojci, ki prejemale le po 75 centov mezde na uro.

Zastavkali so tudi avtomobilski izvoščiki, tako da bo transportacija ustavljena, ko prenehajo delati tudi cestnoželezniški uslužbeni.

Zaradi zmešnjave v železniškem obratu je okoli dvajset tisoč delavcev brez dela, ki so zaposleni v stavkarskih obli in plovi na Velikih jezerih. Tako izjavlja Em. Baer, predsednik trgovske zbornice. On pravi, če se stavka nadaljuje še nekaj tednov, tedaj bo zastala industrija v mestu.

Plavba na Velikih jezerih je ustavljena, le parniki, ki prevažajo potnike, nadaljujejo s plovbom.

ROJAK JE DRAŽEGA ROJAKA...

Chicago, Ill. — Na okrožnem sodišču je bila vložena civilna tožba proti Vladimiru Braslawskemu, čet bančne tvrdke Braslawsky & Co., ki je podružnica "Rusko-ameriškega biroja." Tožitelj je Kristijan Čanci, jelekarski delavec v South Chicagu.

Njegov advokat Jose Ward Hoover pravi, da je njegov klient dal Braslawskemu v avgustu 1919 lepo vsoto \$2,500, za kar je prejel bančno knjižico, da je vložil šestnajst tisoč ruskih rubljev. Po advokatu izjavi je Čanci dejal advokatu, da mu je Braslawski prigovarjal, naj izvrši to transakcijo. O bankirju zdaj govorijo, da se nahaja v Rusiji, kar je pa težko verjetno, ker je bil Braslawsky pred vojno ameriški zastopnik več večjih ruskih kompanij.

Njegov brat Eugene Braslawsky, ki zdaj vodi posle na W. Rooseveltovi cesti izjavlja, da to ni prevara, ampak Čanci je špekuliral v rubljih. "Mi ne špekuliramo," je poudaril Braslawsky in pri tem je napravil tako pošten obraz, da bi mu av. Peter takoj odprl nebeška vrata, da spusti nejevolne jagne v nebeško kraljestvo. Po kratkem molku je pa nadaljeval: "Dal nam je denar in mi smo mu zanj kupili rublje in jih vkinjili njemu. Kadar pride ponje, jih lahko dobi. Ko smo kupili rublje, so jih prodajali sto za petnajst dolarjev, zdaj pa stane sto rubljev samo en dolar petdeset centov."

Vladimir Braslawsky je bil oficir v ruski armadi, preden je prišel v Ameriko. Večkrat so ga videli jezdit v Lincolnovem parku. V letu 1916 so njegovi rojaki napravili naval na njegovo banko. Takrat je Braslawsky odvrnil naval z izjavo, da je vsem vlagateljem pripravljen izplačati njih vloge.

ENA SAMA OSEBA JE BILA ARETIRANA PRVEGA MAJA!

Washington, D. C. — En sam človek predstavlja Palmerjevo "rdečo revolucijo," ki je imela 1. maja zdrobiti Združene države. To je Hrvat Ilija Vidović, ki je bil aretiran v Clevelandu, ker je baje delil komunistične letake. Justični department zdaj iztresa vso Palmerjevo jezo nad Vidovićem, ki bo deportiran.

REBELI ZDROBILI SULTANOVE ČETE.

"Ententa nam ne da Wilsona, bomo pa imeli Lenina," pravi turška voditeljska.

KOMEDIJA V CARIGRADU.

Brusa, Turčija, 4. maja. — Čete turških revolucionarjev so do dobrega uničile armadno sultanovega generala Anzavora paše v odločilni bitki, ki se je vršila zapadno in južnozapadno od tukaj. Anzavor paša je pobegnil na topničarki v Carigradu.

Zadnji boji so bili v Bigi in sultanovim četam so pomagali Angleži, ki so z bojne ladje bombardirali obroke. Kljub temu so nacionalni temeljiti porazili Anzavora. Istočasno, ko so bile sultanove čete razpršene in je Anzavor paša bežal čez morako olino, so turški llati v Carigradu poročali, da so rebeli izpraznili Brusu in da je Anzavor zmagoval. To je bilo potrebno, da ostalim turškim četam v Carigradu ne upade pogum.

Carigrad, 4. maja. — Rekrutiranje prostovoljcev za sultanovo armado alabo napreduje. Vlada agenti hodijo po kavarnah in loviljo rekrute, ali vse nič ne pomaga. Po štirinajstodnevni kampanji za rekrute je vojni minister zadnji teden naznanil sultanu, da so štirje bataljoni organizirani in pripravljeni za odhod v Anadolijo. Sultan je poslal svojega zastopnika, da si ogleda bataljone na pohodu. V zadnjem momentu je pa poveljnik spoznal, da se je namesto 4000 rekrutov prijavilo le 800. Naglo je zbral skupaj policeje, vratarje in železniške upravnike kolikor jih je mogel dobiti in jih pregovoril, da so za dobro nagrado oblekli vojaško uniformo in paradirali z rekruti vred, samo da bo sultanov poslanec videl polno število. Po paradi se pa vrnili vsak na svoje delo.

Sultanove čete so slabo oborožene. Vojaki imajo puške, ki so bile v rabi leta 1877. v rusko-turški vojni. Večina moderne opreme je bila konec vojne v Mali Aziji in ta je zdaj v rokah nacionalcev; kar je še boljše opreme v Carigradu, so vzeli Angleži, ki je pa ne dajo sultanu, boječi se, da pride v pesti revolucionarjev.

Angora, Anatolija, 28. apr. — Halida Edibe Kanen, ministerka v kabinetu turške republike v Anatoliji, kjer je središče turških rebelov proti ententi je dejala v intervjuju, da je bilo Turkom dvoje na razpolago: Wilson ali Lenin. Zaupali so Wilsonu, toda zavezniški so naredili prepad med Turčijo in Wilsonom in ostal je samo še Lenin. Rusi in Turki so si sicer stari sovražniki, ali danes so v enakem položaju, ker bi ententni imperalizem rad uničil prve in druge — in to jih združuje. Turki sicer še niso zreli za boljševizem in aplikirati ga bo treba drugače kot v Rusiji, toda vseeno je boljševizem zadnje upanje rebelnih Turkov.

ŠTEVILO ŽRTEV VITARJA NARASČA.

Muskogee, Okla. — Po najnovejših poročilih je silni vihar ubil v Peggzu devet in petdeset oseb. Resnici izjavljajo, da je razenjenih najmanj sto in petdeset oseb.

Denarja v pomoč potrebnim je bilo dozdaj nabranega do tri tisoč dolarjev.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Repokipi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$4.00 na leto, \$2.00 za pol leta in \$1.00 za tri mesece; Chicago \$5.50 na leto, \$2.75 za pol leta, \$1.40 za tri mesece, in za inozemstvo \$7.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$4 per year; Chicago \$5.50, and foreign countries \$7.00 per year.

Datum v objavi n. pr. (Marec 31-30) poleg valnega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DIVJE VESTI O REŠEVANJU JADRANSKEGA VPRAŠANJA ZOPET PRIHAJAJO V JAVNOST.

Na Reki pa vlada najkrutejši absolutizem.

Divje vesti o reševanju jadranskega vprašanja prihajajo zopet v javnost. Vest iz Rima pripoveduje, da se pretrga pogajanja med italijanskim ministrom za zunanje zadeve, Trumbićem in Stojan Protičem, češ, da sta jugoslovanska zastopnika obvestila italijanskega ministra, da nista več pooblaščenca reševati jadranskega vprašanja, koncem brzojavke je pa dodana vest, da se razume, da se reši jadransko vprašanje na podlagi Wilsonovega načrta in da so se italijanski zastopnik in jugoslovanska reprezentanta zedinili glede prihodnosti Reke.

Brzojavka iz Pariza pripoveduje prihodnji dan, da so Trumbić, Vesnić, Žolgar in Ribarž prejeli instrukcije v Beogradu od jugoslovanske vlade, da se prihodnji teden snidejo z zastopniki Italije v Švici, da razpravljajo o jadranskem vprašanju. Dodatek koncem brzojavke se glasi, da je bil Wilsonov memorandum sprejet za podlago razpravi, toda manjše detajle je treba še izdelati. Reka postane samostojna država, Zader pa avtonomen.

Druga brzojavka je v nasprotju s prvo. Če je Trumbić zapustil šele Lago Maggiore (Veliko jezero) v Italiji, ni mogel biti ob tistem času tudi v Beogradu, da prejme tam navodila, kako mu je postopati pri rešitvi jadranskega vprašanja v Švici. Prva brzojavka pravi, da so se na konferenci v Lago Maggiore dogovorili glede prihodnosti Reke po Wilsonovih principih, druga brzojavka pa pravi, da je že odločeno, da Reka postane samostojna država, Zader pa samostojno mesto.

O načrtu predsednika Wilsona za rešitev jadranskega vprašanja se je že precej pisalo. Kadar je prišlo do razgovora, kako se naj reši jadransko vprašanje, so se pa znali italijanski diplomatje vedno spretno izogniti temu vprašanju. Po Wilsonovih 14 principijelnih točkah za sklepanje miru, bi imelo ljudstvo odločiti s splošnim glasovanjem, ki živi na teritoriju, iz katerega nameravajo italijanski diplomatje ustanoviti novo državo, če hoče samostojno državo, ali če se hoče združiti z Jugoslavijo. Jasno je, da sama Reka ne more tvoriti države, kajti če bi slučajno v reški pristan priplulo nekaj več parnikov hkratu, tedaj bi bilo parnikov zasidranih zunaj te države, ali bi pa bil parnikov rivec mogoče privezan k pomolu v reški državi, zadnjih konec parnika pa k pomolu v Jugoslaviji.

Medtem ko prihajajo divje brzojavke v svet o reševanju jadranskega vprašanja, pa gospodari na Reki D'Anunzio s svojimi ardit, kot turški paša s svojimi bašibozuki v azijskem pašaluku. Delavci vseh narodnosti, prebivajoči na Reki, so izdali obupen klic na delavstvo vsega sveta, da naj jim pomaga se rešiti D'Anunziovega paševanja. Blazni in pesniško navdahnjeni samopašnik, kadar je treba opevati slavo kralja, se poslužuje starega avstrijskega sredstva — odgonkega voza, da se znebi tistih, ki ne odobravajo njegovih samopašnih činov. Druge Rečane, katerim ne more priti do živga z odgonkim vozom, pa meče v ječe, da tako uduši protestujoče glasove proti njegovemu paševanju. V oklicu pravijo reški delavci, da mučijo jetnike v ječah.

Oklic reških delavcev je bil priobčen v tržaškem "Laboratoru", poleg katerega prinaša še dopis o razmerah na Reki. Iz tega dopisa je posneti, da so grozodejstva ravno tako strašna, ki jih uganja D'Anunziova banda na Reki, kot zločini Nemcev v Belgiji ali pa Turkov v Armeniji. Ljudje, ki niso pokorni hlapčoni blaznega samopašnika in njegove arditake bande, so obsojeni na stradanje, medtem ko znoreli pesnik kupuje svojim prijateljicam iz "dobre družbe" dragocene obleke. Poleg se pa ardit še delijo med sabo v republikance in kraljeve karabinjerje, kar povečava le kaos.

Kljub temu pa ne dvigne nihče glasu v velikih dnevnikih, da se napravi konec takemu položaju na Reki.

Nšli so se dobri ljudje, ki so protestirali proti grozotam v Belgiji in Armeniji, ali zdi se, da je reško ljudstvo zapuščeno od vsega sveta in da se nihče ne briga za njegovo osodo, razen delavskega časopisa.

Ali ni vspricho takega položaja nujna potreba, da se reši jadransko vprašanje pravično in ne po zahtevah italijanskih imperijalistov, ki so s svojim početjem na Reki

dokazali, da je pri njih beseda pravica nepoznana? Ali ni dolžnost jugoslovanske vlade, da spravi v javnost grozodejstva, ki se zdaj gode na Reki, da bo svet spoznal, kakšna pravica čaka Jugoslovane, če bo jadranski vprašanje rešeno krivično in v prilog italijanskim imperijalistom. Če so znali Belgijci in Armenci si pridobiti simpatije vsega sveta, ker so razgalili grozote, ki so jih trpeli od svojih sovražnikov, zakaj naj bi Jugoslovani molčali o krutostih, ki jih uganja banda blaznega samopašnika na Reki? Času primerno bi bilo, da se Jugoslovani otresejo tiste hlapčevske ponižnosti, ki jih je vedno tepla v nekdanji črnožolti državi, in povedo vsemu svetu na glas, da je skrajni čas, da se civilizirani svet gane in napravi konec paševanju blaznega pesnika na Reki.

Kooperativnim prodajalnam.

Po raznih jugoslovanskih naselbinah so rojčki ustanovili združne ali kooperativne prodajalne, da na ta način prihranijo sebi, svojim delničarjem in odjemalcem marsikak cent, ki bi bil drugače v privatne roke.

Teh združnih prodajal je že lepo število po raznih naselbinah in bodočnost je njihova. Naloga vsakega poslovođa je gledati na to, da kupi najboljšo blago po najnižjih cenah. To se pa zgodi lahko le tedaj, ako je več nakupovalec in ima dobre stike z veletrgovinami in če mu je mogoče večkrat obiskati prodajalce, kjer vidi blago, primerja tržne cene itd.

Urpel pa bi še bolje, ako bi trgovci s takimi veletrgovinami, ki ne bi gledale samo na to, koliko bodo prodale, koliko blaga bodo zmetale na nakupovalca in po kakšnih visokih cenah, da bodo dobili tem večji, ampak da bi se dobile take veletrgovine ali prekupovalci, katerim bi bilo v prvi vrsti ležeče na tem, da zalagajo trgovine samo solidnim blagom po najnižjih cenah in iz narodnega instinkta gledajo, da bo vsaka narodna ekonomska organizacija uspevala in procvitala.

V ta namen bi bilo skoraj potrebno, da po naselbinah razstene kooperativne prodajalne stopijo v nekako tesnejšo zvezo, ki bi bila narodnega pomena in ki bi imela nalogo zalagati te združne prodajalne po raznih naselbinah razstene kooperativne prodajalne stopijo v nekako tesnejšo zvezo, ki bi bila narodnega pomena in ki bi imela nalogo zalagati te združne prodajalne po raznih naselbinah z blagom.

Vse slovenske oz. jugoslovanske združne prodajalne bi bilo treba organizirati, da si ustanovijo združno velenakupno prodajalno. Prva zapreka in morda tudi glavna bi bila pri financiranju tako velikega podjetja. Druga zapreka je ta, da v deželi še ni toliko združnih prodajal, da bi skupno vzdrževale tako združno velenakupno trgovino, ki bi uspevala in mogla kompetirati z ostalimi veletrgovinami, ki bi mogla zalagati svoje združne prodajalne z blagom po takih cenah, da bi bilo mogoče v praviem pomenu besede kompetirati z vso podobno prodajalno v naselbinah.

Ampak do tega bo prišlo prej ali slej. Mora priti. In kaj početi v tem času?

Združne prodajalne morajo kupovati svoje zaloge tam, kjer se dobi, po navadi od najbližnje veletrgovine, ne glede nato kake so cene. Na podlagi cen, pa pa katerih kupujejo svoje zaloge se računajo tržne cene.

Ako hočemo rešimo mi Slovenci v Ameriki postati ekonomski neodvisni, potem moramo računati z golimi dejstvi. Računati moramo na kak način bi bilo mogoče koncentrirati vse naše sile in kako jih najuspešneje uporabljati do končnega cilja, ekonomske svobode in prosperitete.

Tretja konvencija Jugoslovanskega Republičanskega Zdravnika v Clevelandu je razpravljala o tem ekonomskem vprašanju in je naložila izvrševalnemu odboru nalogo, da narod organizira tudi v ekonomskem in ne samo v političnem oziru. Ekonomski del te naloge je organizacija prepustila ekonomski organizaciji zvanj American Commercial Board, Ltd. ki je že začela izvajati nekatere naloge zadnje konvencije.

Mislimo, da bi bila dolžnost te korporacije, da se vrže z vso silo na delo in organizira vse jugoslovanske združne prodajalne in da podvzame prve korake s tem, da ponudi svojo pomoč tem prodajalnam pri nakupovanju svojih zalog.

Te združne prodajalne najdemo največ po slovenskih naselbinah. Njihove zaloge obstoje v glavnem v grocerijskem blagu, obleki, čevlji in aličih vsakdanjih potrebščinah. Vzemimo na primer, da bi se te prodajalne zedinile v tem, da glavni urad A. J. C. B. Ltd. zalaga te prodajalne z najpotrebnejšimi predmeti, kakor naprimer s sladkorjem, kavo, čajem, koreninami, delavnimi čevlji in "ruberi" itd. Kaj bi lahko glavni urad storil. Kupil bi lahko po najnižjih cenah vagone sladkorja, kave, čaja itd. To blago bi potem razdelili med razne skladišča, to je prodajalne po naselbinah po mnogo nižjih cenah, kakor bi ga mogle kupiti od veletrgovin. Glavni urad bi kupil to blago naravnost v tovarnah in z malim dobičkom za pokritje stroškov bi odpadel precejšen profit, ki ga delajo razne veletrgovine. Rezultat tega bi bil, da bi združne prodajalne lahko cenje prodajale in sela naselbina bi imela od tega dobiček.

Malenkostni odstotek, ki bi slučajno pripadel na AJBC, LTD, p. d. o. o. pripadel na AJBC, LTD, pa ne bi bil v privatne roke, ampak bi bil namenjen za narodne namene. Na ta način bi se mogel ustanoviti precejšen fond, s katerim bi se dalo ustanoviti združno velenakupno trgovino.

SPLOŠEN LOV NA GREŠNIKE SE PRIPRAVLJA.

Taka gonja ne more prinesiti drugega kot vihar proti prohibiciji.

Chicago, Ill. — Fanatični prohibicionisti zabavljajo, da uradniki ne store svoje dolžnosti in da se kotli za kuhanje žganja prodajajo javno v Chicagu. Kotli so razloženi v različnih trgovinskih oknih, poleg je pa majhen svitek bakrene cevi. Trgovci pravijo, da taki kotli služijo za destilacijo vode doma, prohibicionisti pa govore, da služijo za kuhanje žganja. Kuharice in gospodinjice, ki malo več razumejo o kuhi kot fanatične prohibicionisti babice, katere ne znajo mogoče skuhati poštene kave, pa izjavljajo, da taki kotli služijo za kuhanje sadija in soka iz sadija, ki imata še manj alkohola v sebi kot pol odstotka. Te gospodinjice in kuharice trdijo, da bi bilo pametneje, če bi prohibicionisti babice pohajale toliko časa v šolo za kuhanje, da bi se navadile pošteno kuhati, kar bi le njim koristilo. Prvič bi same in njih možje ne hodili okoli s pokvarjenimi želodeci, znižalo bi ste število zakonskih ločitev, ker bi bili njih možje zadovoljni z obedi, in kupovati bi jim ne bilo treba po visoki ceni ukuhanega sadija, zelenjave in raznega sadeža po visokih cenah v prodajalnah, ker bi znale same pravilno konzervirati ovočje, zelenjavo in drug sadež, obenem bi pa vedele, zakaj služijo bakreni kotli, ki so napredaj po prodajalnah.

Prohibicionisti so opozorili colninske uradnike, da se prodajajo rožine v velikih množinah, ki ne morejo služiti za drugo kot izdelovanje opojne pijače.

Tudi pivovarji so na sumu, da izdelujejo pivo, ki vsebuje po sedem in več odstotkov alkohola. Iz štirih velikih pivovarj preiskujejo zdaj vzorec.

Pomnožila se je tudi produkcija patentiranih zdravil, ki vsebujejo alkohol. Kapitan Howard, ki načeluje uradnikom za izvajanje prohibicije, pravi, da bo znižal množino žitnega alkohola, ki ga prejema izdelovalci patentiranih zdravil.

Med tem, ko se pripravljajo gonja proti kršilec prohibicionistiške postave, pa kroži po mestu govorica, da so hotelski slugi sklenili, da podražijo pinto žganja na štirideset dolarjev, ko

prilne konvencija republikanske stranke v Chicagu.

Tako je s prohibicijo. Na eni strani podžigajo prohibicionisti colninske uradnike, da ne store ničesar za izvedbo prohibicije, ker dovolijo, da se prodajajo odprte bakreni kotli, ki služijo za vkuhanje sadija in raznega sadeža in ne v namene, ki jih tem kotlom podtikajo fanatični prohibicionisti, na drugi strani se pa tihotapei pripravljajo, da podražijo žganje, ko prilne konvencija republikanske stranke, da ga bodo kupovali še tisti ljudje, katerim ni treba grdo delati za denar in katerim se prav nič ne pozna, če vržejo par stotakov ali tisočakov v vodo.

Tak je blagoslov narodne prohibicije.

OROPAN ELIZO POLICIJSKE POSTAJE.

Chicago, Ill. — Kako je z osebno varnostjo v Chicagu, je povedal Newell H. Huey, ko je prišel na policijsko postajo Town Hall. Dejal je, da sta ga dva bandita oropala konaj sto čevljev proč od policijske postaje za dijamentni prstan v vrednosti \$1,800 in \$85 v gotovini. Prezrl so pa dragulje njegove soproge v vrednosti deset tisoč dolarjev, ki jih je imel v notranjem žepu. Huey je zastopnik neke lesne družbe v Oregonu in je prišel na obisk v Chicagu. Mislil je, da je tako varen pred banditi kot v oregonskih šumih, pa je hodil z dragocenim prstanom po ulicah, dokler ni prišel banditom v pest, ki so ga olajšali za prstan in denar.

PODJETNIKI NOČEJO ZNIŽATI MEZDO, POSLEDICA JE STAVKA.

Council Bluffs Ia. — Tukajšnji podjetniki so hoteli znižati mezo tesarskim delavcem, ki so prejimali po \$1.12 na uro. Posledica tega poizkusa je seveda stavka, da se podjetniki nauče, da se ne morejo trgati meze, ako v to ne privolijo delavci sami. Značilen je pa poizkus zaradi tega, ker plezajo cene za življenske potrebščine še vedno navzgor, mezo pa hočejo znižati. Če bi delavci prav privolili v znižanje meze, bi podjetniki vseeno ne znižali cen produktom.

KAKO MILO SODI POLICIJA O MILJONARJIH.

Mount Vernon, N. Y. — George H. Weaverja, predsednika Remington Typewriter kompanije, so našli ležati v nezvesti na cesti. Njegov avtomobil so našli razbit ob telefonskem drog. Ena stran je bila vdrt. Prepeljali so ga v bronxvillsko bolnišnico, kjer je umrl, ne do bi prišel k zavesti.

Policijski načelnik je takoj izjavil, da je mogoče umor, češ, da so se tolovaji zaleteli v njegov avtomobil od strani; kako so mogli tolovaji nadaljevati pot s svojim polomljenim avtomobilom, pa policijski načelnik ni pojasnil.

Če bi ponesrečil navaden delavec na ta način, bi rekli, da je bil pijan in da je v pijanosti zavozil v telefonski drog. Če bi pa milo sodili o njem, bi pa dejali, da je zgubil oblast nad avtomobilom in zgodila se je nesreča.

Inozemstvo.

Japonske čete poplavljaajo Sibirijo.

Vladivostok, 4. maja. — Sveže japonske čete neprenehoma dohajajo v Sibirijo. Izkrčevanje čet se vrši pod pretvezo, da se nadomestijo stare čete, ampak nikjer ni videti, da bi stare čete odhajale iz Sibirije. Vlak za vlakom, napolnjen z vojaštvom, odhaja proti zapadu.

Vsa primoraka Sibirija je pod peto Japoncev; vse kaže, da se Japonci pripravljajo za dolgotrajno okupacijo. Japonci kontrolirajo in obratujejo železnico od Vladivostoka 50 milj proti zapadu izključno z japonskim osebjem. Z domačini postopajo Japonci kot s podjarmljenim ljudstvom.

Skoraj vsi ruski možiki, ki so sposobni nositi orožje, so pobegnili v gozdove in hribe, kjer se organizirajo v četah za guerilsko vojskovanje. Rusi pravijo, da se ne podajo Japoncem, čeprav traja vojna dvajset let.

Bogate francoske dame skebajo. Pariz, 5. maja. — Bogate dame so se ponudile v službo na železnici, da podražijo pinto žganja na štirideset dolarjev, ko

vaznih listkov, da pomagajo streči stavko železničarjev. Hei francoskega poslanika Bomparda na Turškem se je ponudila za kofetko.

Ententa odgovorila na ugovor Ogrske.

Pariz, 5. maja. — Ogrska mirovna delegacija je danes sprejela odgovor zaveznikov na ugovor ogrske vlade proti mirovni pogodbi. Tekst odgovora še ni objavljen. Ogrska mora odgovoriti v desetih dneh, da li sprejme mirovne pogoje ali ne.

Stavka na Francoskem se razširja.

Pariz, 5. maja. — Stavka rudarjev in pristanišnih delavcev se razširja. Pristanišči Marsel in Havre sta popolnoma paralizirani, dočim v Bordeauxu, Brestu, St. Nazairu in Bolognu ni dosti bolj. Pet rudarskih okrožij je tudi paraliziranih.

Buržoazni listi vpijejo, da se je le 30 odstotkov železničarjev odzvalo pozivu na štrajk, nasprotno pa izjavljajo voditelji stavke, da je železniški promet — razen nekaj malega — popolnoma ustavljen. Najbolj se drže pristanišni delavci, mornarji in rudarji. Kapitani in drugi mornarski častniki podpirajo mornarje.

Papešvo darilo kaiserju je na prodaj.

Hague, Holandija. — Tukajšnji "Handelsblad" je 4. t. m. objavil oglas, v katerem se ponujajo na prodaj konji, kočije in razna konjska oprema, ki je lastnina bivšega nemškega kaiserja. Na prodaj je tudi zlatom okinčan komat, ki ga je rimski papež nekoč podaril nemškemu cesarju. Oglasevalec, ki ni podpisan, pravi, da so kupeu na razpolago fotografije oglasa, premetov.

Kappa ne marajo v Švico.

Ženeva. — Dr. Wolfgang Kapp, vodja propadle protirevolucionarne aventure v Berlinu, se je obrnil na švicarsko vlado, da mu dovoli naseliti se v Švici, toda njegova prošnja je bila odklonjena. Prošili so tudi štirje drugi bivši nemški velikaši, med temi dva reakcionarja, generala, ali tudi njim je švicarska vlada prepovedala prihod v Švico.

14 ladij z ruskimi begunci utonilo.

London. — Štirinajst parnikov, na katerih je veliko število ruskih buržoaznih beguncev potovalo iz južne Rusije v Malo Azijo, je bilo izgubljenih tekom viharjev na Črnem morju. Izguba življenj je velika.

Nemčija ne more plačati zahtevane odškodnine.

Berlin. — Iz krogov, ki so v tesni zvezi s finančnim ministrom, se poroča, da Nemčija nikdar ne plača 100 milijard mark odškodnine. Poročilo se glasi: "Ententa mora biti absolutno pripravljena, da je plačilo stotilijardne odškodnine nemogoče. O tem ni vprašanja. Če bodo zavezniki na konferenci v Spaju zahtevali omenjeno vsoto, tedaj je najbolje, da jim rečemo: Vzemite vso Nemčijo kot darilo, kajti račun ne more biti plačan."

Nemški predsednik izobčen iz sedarske unije.

Berlin. — Sedarska unija v Berlinu je izobčila s 1200 glasovi proti petim Friderika Eberta, sedanjega predsednika nemške republike, ki je bil član te unije dolgo vrsto let. Izključen je bil na temelju obtožnice, da je podpisal neko smrtno obsodbo. Sklep izobčenja se glasi: "Člani sedarske unije ne priznajo več Friderika Eberta za svojega brata in sodruga, ker je kršil vse socialistične principe."

Vojaške barake na Irskem poglne v zrak.

London. — Iz Dublina poročajo, da so irski republikanci poglali v zrak z dinamitom vojaške barake v Ballydeobu.

Vlada je naznanila, da bo tajno sodišče kmalu zaslišalo vse irske politične jetnike, ki so zaprti v irskih in angleških ječah. Sodišče bo razsodilo o krivdi ali nedolžnosti jetnikov.

Ženska volilna pravica v južni Africi.

Capetown, Unija južne Afrike. — V zbornici južnoafriške Unije je bila te dni sprejeta resolucija, ki priporoča podelitev volilne pravice ženam.

Socialni preobrati v preteklosti.

(Nadaljevanje.)

Zadruga Kelov in starih Nemcev. — Keltska veja arijske družine je tudi ohranila svoj zadržni sistem precej časa. Irel in Škotske, ki so potomci tega ljudstva, so bili organizirani v "septih" in "clanah" še v 11. stoletju; v nekaterih krajih Irske so bile zadruge še v 18. stoletju in Angleži jih niso mogli stoletja zatreti, čeprav so uvedli razne zakone v ta namen. Angleški zgodovinarji pravijo, da je med Veliki (sedanji Wales) še v 10. stoletju obstala jasmenska družina. Oni je tako ne imenujejo, ampak spozna se po tem, ko pišejo, da sta se mož in žena lahko poljubno ločila in si vsak izmed njih pobskala drugi par. Pred ločitvijo sta si razdelila imetje in otroci; če so bili trije otroci, je mož vzel starejša dva. — Iz tega je jasno, da so bili Veliki še takrat v srednjem stadiju barbarizma. Vendar pa ni možno najti, da bi bili Škotske in njihovi irski sorodniki imeli kakšno večjo rodovinsko organizacijo, kot n. pr. zvezo zadrug in plemen. Njihov razvoj so razdrili najprej Rimljani in potem Angleži.

Germani ali staronemški rodovi so bili organizirani v zadrugah še v dobi velikega preseljevanja, ko so nekaj stoletij pred Kr. okupirali kraje med Donavo, Reno, Vistlo in Severnim morjem. Cimbrri in Tevtoni so se takrat selili in Zevbi so prišli v Cezarjevem času. Julij Cezar, rimski vojskovodja, je vodil vojno proti tem rodovom in spremljal je rimski pisatelj Tacit, ki je prvi do bro opisal stare Nemce. Takrat so bili Germanji v gornjem stadiju barbarizma. Tacit piše, da so živeli v rodovinskih skupinah in se pečali s poljedelstvom in živinorej; bili so tudi lovcii in zelo predrzni bojevniki. To velja za vsa germanska plemena (Goti, Burgundi, Longobardi itd.). Dalje pravi Tacit, da so bili na bojnem polju razvrščeni po sorodnih skupinah; druga poleg druge. (Ravno to omenja Homer o grških četah pred Trojo).

Tacit tudi piše: "Bratje smatrajo sinove svojih sester za svoje sinove in kot je videti, je krvna vez med materinskim stricem in nečakom bolj važna, kakor pa med očetom in sinom." To dokazuje eksistenco zadrug, v kateri še niso bili izbrisani sledovi materinskega prava. Sestrini otroci so bili člani zadrug, dočim bratovi niso bili, ker so spadali k zadruzi njegove žene, torej je čisto naravno, da je bilo med stricem in nečakom važnejše sorodstvo, kajti bila sta oba člana ene zadrug in po pravilih stare družbe so bili vsi zadrugarji obvezani skrbeti drug za drugega.

Nemška zadruga se je imenovala kuni pri Gotih; da li je veljalo to ime pri vseh nemških plemenih, ni znano. Glavar zadrug je bil kuning. Jezikoslovci pravijo, da je iz te besede nastal sedanjí nemški "koenig" kakor tudi angleški "king" (kralj). Dalje tolmačijo, da beseda kuni ali kune (v poznejši nemščini kuenne) izvira iz korenine "kun", ki je pomenila toliko kot žena, katera je bila v dobi materinskega prava glava zadrug. Mnogi indoevropski jeziki imajo podoben izraz za ženo, n. pr. grško gyne, norveško kona itd.

Ustava nemške zadrug je bila principijelno ista kot pri drugih narodih. Komunistična demokracija je bila glavni faktor. Zadruga je volila glavarja, ki je imel gotove dolžnosti. V času vojne je bil izvoljen vojaški poglavar, ki pa ni imel druge oblasti. Glavna oblast je bila skupščina, kateri je predsedoval glavar, odločila pa je večina ljudstva. Glasno mnenje množice je pomenilo, da ni dovoljna s predlogom, dočim je rožljanje z orožjem značilo odobritev.

(Nadaljevanje.)

STRIZENJE LAS SE NE PO- DRAŽI.

Chicago, Ill. — Brivski mojstri so na sinočni seji sklenili, da ne povikajo cene. Ko se je pričela kritična govorica po mestu, da povikajo ceno za strizenje las na pet in sedemdeset centov, je pričela fakotji tudi propaganda, da možki nosijo dolge lase, ali pa strizijo drug drugega z novim strojem za strizenje las.

DOPISI.

Barberton, O. — Po dolgotrajni zimi, ki je trajala od lanske jeseni pa do letošnje spomladi, je vendar starka vzela slovo, za njo je pa prišla z lahkim koraki krasna in cvetoča Vesna, boginja spomladi. Mislim, da ni človeka na tem pregrešem svetu, ki bi se ne veselil spomladi. Vsakdo rad pohiti ven v prosto naravo, tja, "kjer pički pojo in rožice cveto."

Torej v prosto naravo! Danes ko to pišem, je krasno jutro in tega jutra je tudi vesel ubogi izkoriščani delavski razred. Kajti ta dan je samo enkrat v dolgem letu, samo enkrat v letu je prvi maj, delavski praznik. Na tisoče in tisoče delavcev je odložilo danes jutraj svoje orodje, stopilo na ulice in se pridružilo svojim bratom trpinom, da skupno manifestirajo za svoje pravice in da protestirajo za mirnimi pohodi proti današnjemu izkoriščanju delavskega razreda. Niti najmanjšega dvoma ni, da ne bi današnji organizirani delavski razred, pridno pometal z izkoriščevalci in avtokratii. In prišel bo tudi čas, ki pa ni več daleč, ko se bodo združili delavci celoga sveta in obračunali s svojimi sovražniki in tedaj bo zasijala tudi onim zlata zarja svobode, ki so bili do sedaj brez vsakih pravic, zatirani in preganjani. Priporil si je ho po dolgih, dolgih časih, za katero se je boril v potu svojega obraza in z žuljavimi rokami in bo tudi vžival sad semena, katerega je sejal. In to se bo zgodilo takrat, ko se bodo delavci udeležili polnočestvilo volitev in vsi kot en mož oddali svoje glasove delavskim kandidatom. Dokler se pa delavci tega ne bodo zavdali, toliko časa bodo ostali še vedno sužnji.

Danes je prvi maj in delavci prihaja na dan. . .

Opisem naj še nekoliko naše pečlarsko gibanje. Ako bi hotel vse napisati in natančno opisati, bi moral najeti stenografino (kar bi ne bilo napačno), ki bi morala pridno "klepati" po pisalnem stroju, ako bi hotela zabeležiti vse važne in nevažne dogodke in novice. Po zatrdilu neke stare device je največ slabih dogodkov vin še celo pregrešne novice. . .

Ker nas pečlarje in naše krive žlice vsi ljudje tako "lajkajo", da bi na nas najraje metali kamenje in še celo preko ulice, smo zadnjič sklenili, da zapustimo slavno pečlarstvo za nekaj ur in da se podamo v prosto naravo nabirat "regrat". Rečeno storjeno. — Že zgodaj jutraj tiste-kega jutra po nedelji (veste mi i-mamo čas vsaki dan, parne sirene nas prav malo brigajo) se je pomikal celi pečlarski roj s predsednikom in harmonistom na čelu na njivo, kjer je regrat najbolje obradil. Ker jaz opravljam v pečlarski operaciji z metlo in vo-do, so me po ljudskem glasovanju, ki se je vršilo na regratovi njivi, izvolili za "bossa". Stvar je bila vsa v redu in delavci n-kazalo drugega kot zavijati ro-kave, prijeti za "pipece" in pričeti z operacijo na krinah, ako ho-čemo sploh imeti kako večerjo. Jaz kot "boss" sem bil tega dela prost. Položil sem svoje pečlar-ske kosti ob obeštni jarek, pričel otepati kos črnega "paja" in se zamislil daleč v preteklost. . .

Moje misli so šle preko oceana, v tihí mili moji rodni kraj. . . Nehote sem se spomnil, ko sem se pred več leti, v cvetoči spomladi, poslavljaj od mojih dragih in se podal na dolgo pot, v deželo svobode in blagostanja, v daljino Ameriko. Prav dobro se še spominjam, ko sem priromal prvega maja reven pastirček v miljonsko in zakajeno Chicago. Tudi takrat sem opazil trume delavcev ki so manifestirali že takrat, za svoje pravice. Nosili so razne napise. In bili so večinoma brezposelni delavci. Z zažudenjem sem ogledoval te "procesije" in nisem jih mogel razumeti, ampak le gledal in gledal. . . Moje mlado arec jih ni moglo razumeti in ni čutilo, kar so oni čutili, ker je bilo še vedno v domačih logih in planinah. . . Takrat še nisem poznal borbe za obstanek, nisem slutil, kaj me bo doletelo in kaj vse bom moral doživeti in presta-ti. Nisem slutil, kako bo moje življenje. Toda, kmalo sem izpoznal, kaka je Amerika, kako je življenje tukaj. Letal sem leto in dan od tovarne do tovarne in

prošalji za delo, samo da bi se pošteno preživel. In tedaj sem pa pričel razumevati, čemu so bili oni delavski pohodi, čemu demonstracije prvega maja. In moji prvi dnevi ameriškega življenja so se pričeli z brezposelnostjo in boleznijo in to je bilo v deželi svobode in bogastva. . .

Tako sem si v spominu domislil na moje doživljanje. Bili niso prijetni in tudi ne lepi. Bili so grenki prvi dnevi mojega bivanja v Ameriki. Toda, kaj bi si grenil življenje sedaj s tem. Dan je krasen in cela narava se smeji v prvih spomladanskih dnevih.

Ozrem se po mojih "delavcih" in opazim, da vsi lepo in komedno vlečejo dreto vsak za svojim grmom. Ker sem vedel, da imajo vsi veselje do spanja sem jih najlaše prebudil. Sleherni mi je povedal prav krepko. . . "Mir vam bodi, tovariši", sem jim odzdravil, "tudi jaz sem hodil v sanjah križem sveta. Ker pa vidim, da imate veselje do narave oziroma do spanja, bi vas prosil, ako bo vam ljubo, da okrog sv. Janeza Krstnika vsi obrnemo naše pokloftane klobuke proti dolini Šent Florijanski. Tukaj itak ne bo nič več žalosti in puščobe, ako mi odinemo. Tovarne naj svobodno obratujejo ali naj se pa ves čas tepejo s štrajkarji. Kaj nam to mar; mi bomo pa uživali pri-prosto miloščino v domačem kraju. Naše ameriško premoženje, katero obstoji iz zarjavelih pon-vic in krivih žlic, bomo poslali skozi okno v prosto naravo. Polomljene mize in pajčevine pa naj ostanejo tam kjer so, da si bodo na ta način spomnili na nas bodoči priseljenici. Kar se pa ti-če ostalega premoženja, tudi ne bomo odnesli. Za spomin pa tu-kajšnje bivanje bomo pa vzeli a-seboj krive prste, polomljene re-bra in naše suhe pečlarske kosti, katere je že obiskal g. Revmatizem. Zaprek nimamo nobenih, kajti noben član našega pečlar-skega kluba ni zaročen (pri teh besedah mi pridejo solze v oči), ako se pa slučajno kak član čez noč oženi, to je pa postanska stvar, katere se ne smie obočati na velik zvon naše farne cerkve. . .

Ko je bila končana ta važna se-ja, ki se je vršila pod krivo rbo, končana, smo šli z božjo previd-nostjo lepo mirno in v strahu božjem domu, svesti si, da bomo kmalo tlačili zemljo sv. Jožefa, ako se je že povrnil nazaj iz zele-ne Štajerske, kamor ga je g. Boonatura pred leti pognal v družbi Marije in Stefana. . .

Zadnje pozdrave vam pošiljam z obale Atlantika. . . — **Frank Boh.**

Limestone, Mich. — V severnem delu michiganskega poloto-ka so naseljeni večinoma samo gozdarji in farmarji. Gozdarji se še precej dobro počutijo, odkar so pričeli stavkati. Razumno, da so vsi organizirani v organizaciji "International Union of Timberworkers."

Ako ho sloga med delavci ozi-roma stavkarji bodo gotovo dose-gli, kar zahtevajo. Organiziranih je okrog tisoč petsto delavcev. 2. maja t. l. so imeli vsi gozdni del-avci paradno in velik javen shod na prostem, na katerem so nasto-pili razni govorniki ter pojasnje-vali stavkajočim delavcem po-men delavske strokovne organi-zacije, kaj je dolžnost aliehnega

delavca, ako hoče izboljšati svoj položaj in da morajo biti stavkarji vstrajni in tudi previdni, ako hočejo zmagati. Ogibati se morajo vseh hujšakcev in prena-petežev, ker ti so največkrat na-jeti kompanijski hlapei. Vsakdo, ki hujška, ni razredno zaveden delavec. . .

Stavkarji imajo največje upa-nje da zmagaajo, kar jim tudi želim ker ob sedanjih plači je v res-nici nemogoče izhajati. . .

Kako se bo cela stvar razvila, poročam pozneje. — **Math Knaus.**

Westland, Pa. — Med vsemi li-sti, katere čitam se mi najbolj dopade "Prosveta", ki se v resni-ci bori za delavske interese. Se-veda čitam tudi druge liste z za-nimanjem, od česar me pa včasih kar glava boli. Pred nedolгим sem opazil neko notico v "Pro-sveti", kjer se se je opozarjal nekega "Nepetra Zgago", da do-pisov brez podpisov ne priobčuje uredništvu tega lista. Nekako ne-razumljivo se mi vidi, da se še najdejo rojaki, ki ne vedo, da mora vsak dopisnik poslati svoje pravo ime na uredništvo ako hoče, da je dopis priobčen. Da bi se pa kak rojak podpisaval s tem imenom, pa tudi ne verjamem. . .

Vsake svete čase mi pride v ro-ke tudi list, katerega izdaja Sk-a za in sicer "dnevnik" v podobi tednika ali sploh kakor se mu po-ljubí. No ta list pa čitam takrat, kadar nimam nobenega drugega dela pod božjim solncem, kar se pa le redko kedaj pripeti. Iz te-ga lista razvidim, da je urednik tega lista eden izmed onih, ki bi najraje vedno strigli svoje poho-žne ovčice. On obljublja in pro-daja nebeško kraljestvo kar tu-kaj na zemlji. Kaj je pa na "o-nem" svetu, pa niti sam ne ve. Ne razumem, da morajo biti ljud-je še tako brezpametni, da kaj takega kupijo, ki ne vedo kje je. Jaz mislim, da ima on nebesa že tukaj na tej zemlji, delavci trpi-ni pa pekel. Kdor ima vsega do-sti, da je zadovoljen in zdrav, ta ima nebesa. Kaj nam pomagajo nebesa na onem svetu, ko se mo-ramo tukaj truditi za vse žive in mrtve. Ako kdo tukaj na tem svetu zasluži nebesa, potem jih gotovo delavci trpiní in Skazi ne bo nikdar deležen nebeskega zaslužnja — za kate-rega se pa itak ne briga. Nje-gova briga je samo \$\$\$ in brez-skrbno udobno življenje. . .

Iz dopisov razvidim, da so se rojaki v Ameriki zelo izpreobrni-li in tudi v stari domovini. Roja-kom svetujem, da naj pridno be-rejo liste kot je "Prosveta", ki je edini slovenski delavski dnev-nik v Ameriki in list "Glas Svo-bode". Le naprej po poti napred-ka. — **Peter P.**

(Opomba ured. — Zadnji del vašega dopisa ne moremo priob-čiti. To je zadeva društva samega in se ne more javno razpravljati.)

Butte, Mont. — 28. aprila se je izvršil pogreb tretje žrtve bru-talnega napada kompanijskih pretpačev. Dobljenim ranam je podlegel Thomas Manning. Po-greba se je udeležilo več tisoč ru-darjev in ga spremlili k zadnje-mu počitku. — **Louis Baltasar,** tajnik. . .

Slovenska Narodna

Podporna Jednota.

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor.

UPRAVNI ODESEK.

Predsednik Vincenc Cahnar, podpredsednik Anton Hraat, Box 140, Canonsburg, Pa., sekretar gl. tajnik Math Turk, tajnik bolniškega oddelka Paul Berger, sekretar gl. blagajnik Frank S. Tavchar, upravitelj glasila Filip Gedin.

POROTNI ODESEK.

John Underwood, predsednik, 408 Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenikar, Box 278, Barberton, Ohio, Jos. Radick, Box 432, Smithton, Pa., Frank Semrah, 3600 Prosser Ave., Cleveland, Ohio.

BOLNIŠKI ODESEK.

OSREDNJE OKROŽJE: Paul Berger, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. VZGODNO OKROŽJE: Rudolf Paterick, Box 436, Bridgeville, Pa. ANTON RADICK, Box 73, Wick Haven, Pa. ZAPADNO OKROŽJE: Anton Suler, Box 104, Gross, Kans., za jugoslovan. Lee Kukur, Box 246, Gilbert, Minn., za severnjake.

Nadzorni odbor.

Matt Petrovič, predsednik, 18617 Waterloo Rd., Collinwood, Ohio, Jakob Ambrozil, 418 Pierce St., Eveleth, Minn., Jos. Kalen, 1007 E. 74th St., Cleveland, Ohio.

Tiskovni odbor.

Vincenc Cahnar, John Underwood in Matt Petrovič.

Združiteni odbor.

FREDERIK: Frank Ajak, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. JOHN TRIJAL, Box 161, Lawrence, Pa. JOHN OVEN, 242 Engelwood, Detroit, Mich. JOS. SHUB, 1101 E. 63. St., Cleveland, Ohio. MARY UDEWIL, 1844 So. Racine Ave., Chicago, Ill. VARNOVNI ZDRAVNIKI: Dr. F. J. Korn, 6802 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. ODGOVORNI UREDNIK "PROSVETA": Jaka Zavertnik.

POZORI — Korrespondence s gl. uredniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole: VRA PISMA, ki se naslanja na pošto gl. predsednika se naslovi: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVI: Bolniška tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POŠILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsebujejo naslov: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagaj-ništvu S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse prihodnje glase poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo M. Petroviču, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisilni na gl. porotni odesk se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 408 Hay Street, Springfield, Ill.

Vse prihodnje protu uredništvu glasila se naj pošiljajo na naslov: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, opisi, naročila in sploh vse, kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

POZOR ROJAKI!

Sedaj lahko zopet polnjete direktno v stari kraj preko

BASELA, TRSTA ali DUBROVNIKA.

Parobrodna in valja hitro dobiti pri nas in New Yorka do vseh vaših mest v Jugoslaviji.

Vse potne potrebšnine in dovoljenja se vam preskrbijo tukaj hitro, točno, popolno in brezplačno.

Mi vam preskrbimo vaše družino in sorodnike in storoja kraja v Ameriko, ter izplačujemo vse potrebne cene.

Običajno in brzojavno donarstvo polnjate se izplačujejo enojaj e najlažje rodu in hitro, kar se hitro zaprelo odstranjeno. Brzojavni stroški znašajo od \$2.50 do \$5.50 od vsake polnjatve, ne glede na to, kolika je vrsta.

Neposredna zveza s najuglednejšimi navodi v domovini, kakor tudi nad dvajsetletna služnja omogočajo nam polnjati denar veliko ceneje kot kjerkoli drugje.

Kupite bančno nakupnico (Drafts) danes, da si zagotovite aliho ceno na pomenu!

Najboljše navodila in navesti v vseh svetih lahko dobiti brezplačno, ako se obrnete osebo ali pismeno na posnate in pod državnim nadzorom obstojajo trdnosti.

EMIL KISS BANKIR

133 Second Ave., Corner 8th St., New York, N.Y.

Ustanovljena leta 1895. Sprejema vlogo na 4% obresti.

Izplačevanje donarja v starem kraju.

5 tem dajemo na znanje vsem našim prijateljem in znaneom, da donar, ki je bil poslan brzojavno dne 21. januarja, je bil v starem kraju izplačan dne 15. februarja.

Da tem višje zadovoljimo naše odjemalce, smo odprli svoj lastni urad v starem kraju. To nam daje priliko, da lahko točno plačujemo denar v starem kraju in v najkrajšem času. Poslužite se te priliko, in polijite denar v stari kraj potom naše banke, kjer dobiti najboljšo potrebo in najnižjo ceno.

Polijite denar na hranilno vlogo v staro domovino. Cena kronam raste, torej ravno sedaj je še ugoden čas dokler je cena nizka. Mi vam preskrbimo vložno knjižico v najkrajšem času.

Prodajamo tudi "BANČNE ČEK" (Drafts) na vse velike banke v Jugoslaviji. Oni naših rojakov, kateri nameravajo potovati v stari kraj naj se obrnejo do nas. Naš izvršni urednik "PAROBRODNI ODELEK" nastopa v družbi in je vstanja hitro in ceno preskrbeti se najhitrejšimi parobrodi vas odrediti v stari kraj.

Preskrbimo vam tudi vaše sorodnike in storoja kraja v Ameriko. Vsa pojasnila se dajejo točno in brezplačno.

1000 KRON ZA \$8.00

NEMETH STATE BANK

10 E. 22nd Str. John Nemeth Pres. New York, N. Y.

ROJAKI! Naročite se na knjigo

Kajtičevna Matice S. N. P. J. Matice izda pet knjig, katere hitro se oglašajo dvajsetko naročnikov. Na ročnina s pristopnino vred se prvih pet knjig je tri dolarje. Ako ni zastopnika Matice v vaši na-selbini, polijite naročnina tajniku Matice: Frank Ajak, 2124 South Crawford Ave., Chicago, Ill.

NAROČNIKOM V FOJAHNILO.

Se oglašajo odgovorni le oglaševalci sami. Mi ne sprejemamo de-narja nobene odgovornosti. Vsa ročnina s pristopnino vred se prvih pet knjig je tri dolarje. Ako ni zastopnika Matice v vaši na-selbini, polijite naročnina tajniku Matice: Frank Ajak, 2124 South Crawford Ave., Chicago, Ill.

Krasni lasje

so slava za vanko žensko in dekleta, za mladeniča in moža. Vsi tedaj je zelo važno, da si ohranite lase in zdravo rast las do visoke starosti; stem, da uporabljate

Severov ščititelj las

(Severov's Hair Tonic) to je izvrstno za umivanje las in prahljanje. Pomaga do rasti las in daje življenje ki je potrebno lasnim koreninam. Prijazno se počutite po uporabi tega. Poskusite. Cena je 65 centov in 3e. davek.

CESLANJE LAS

je včasih zelo nepovojno, ako se lasje zanemarijo. Severov's Hair Pomade (Severova poma-da za lase) nareja lase mehke in gladke. Uredi česljanje las prijazno za otroke in odrasle. Cena je 25c in 1e davek.

ZA UMIVANJE

prahljanja in ali za šampu rabi vedno le mlo, ki se na lahko to-pi in je antiseptično. Za to slu-žajo je Severov's Medicated Skin Soap (Severovo zdravilno Milo za kožo) najbolj priporočljivo. In je tudi izvrstno za briti. — Cena 25c.

Severova družinska zdravila so na prodaj v vseh lekarnah. Ako pa vaš lekarnar nima teh v zalogi, naročite direktno od nas. Po-ljite pravo svoto s davkom na naslov:

W. F. SEVERA CO., CEDAR RAPIDS, IOWA

Delavstvo in politika.

Piše Milan Pakić.

Izjava delavske Nestrankarske politične lige v Minnesoti.

Minnesotaska državna delavska federacija je obdržala 20. julija 1919 v New Ulmu, Minn. svojo 37. letno konvencijo, na kateri je potrdila program "Delavske nestrankarske politične lige" in izdala sledečo izjavo:

Zamotani in žalostni ekonomski in politični problemi ležijo danes pred ameriškim ljudstvom, kateri morajo biti rešeni pravilno in pošteno, če hočemo, da bo narod vspeval.

Ker se je zadnja vojna načeloma vodila v ta namen, da bi se zavarovala svetovna civilizacija in svoboda, nam ni bila nobena žrtev prevelika, da smo strli dobro organizirani militarizem, ki je stremil za tem, da bi vkoval človeštvo v suženjske sponne militarističnih tiranov.

Sedaj, ko se je nam posrečilo, da smo strli srednje evropski militarizem, v katerem boju je bila uničena sreča milijone mož, žena in otrok, uničena ogromna svetovna bogastva, je dolžnost preostalega ljudstva, ki je preprečilo v zadnji svetovni vojni največ, da prepreči v prihodnosti zopetno mogočo vojno, kakor je bila pretekla, ki sploh nima primere v svetovni zgodovini. Cel družabni sistem se mora urediti tako, da ne bo povoda za kako vojno. Treba je odstraniti in preprečiti razne nesporazume med posameznimi narodi, ki so dosedaj povzročili obročne konflikte med posameznimi narodi.

Zastopniki organiziranega delavstva, zbrani za 37letni konvenciji minnesotske delavske federacije, izjavljamo, ker smo izprevideli,

1.) da je sleherni človek upravičen, da prejema pošteno plačo za svoje delo,

2.) da je dovolj naravnega bogastva, da lahko zalaga s potrebščinami vso ljudstvo, ako so ista pravično razdeljena, in da ima sleherni človek priliko da lahko dela, ako hoče. Vzroki sedanjega vebogastva na eni in neznosne revščine na drugi, ležijo v krivici, ne razdelitvi naravnih bogastev.

3.) da so posamezniki monopolizirali vso industrijo in splošne

ljudske potrebščine proizvajajoča industrija je prišla v last posameznikom,

4.) da ti posamezniki ali korporacije predpisujejo ljudstvu, koliko proizvajane bogastva odpade na nje in največje deleže pa pograbijo sami,

5.) akoravno so delavci prejeli nekoliko povišanja plače, so kljub temu prejeli manj za svoje storjeno delo, kot pa pred nekaj leti, ker so spekulantni in monopolisti podražili vse življenske potrebščine,

6.) da je sedanja draginja življenskih potrebščin gl. vzrok splošne ljudske nezadovoljnosti,

7.) da so industrijski avtoritete raztegnili tudi svojo moč nad vlado, si jo podvrgli in korumpirali naše politične institucije, najeli liste in dobili pod svojo kontrolo splošna druga informacijska sredstva, dobili pod svojo kontrolo učne zavode, da na ta način slepijo in zavajajo ljudstvo in s tem utrjujejo svoje stališče, da zamorejo svobodno izkoriščati splošno ljudstvo.

8.) ker kompetenja za delo, boj dela napram kapitalu za življenju primerno plačo, boj med velepodjetniki in veleindustriji za trgac in odjemalce, onemogočuje skupno delo za blagostanje ljudstva in ker mora nehoti voditi do boja, v katerem je napredek civilizacije nemogoč.

naslednji politični program, potem katerega bo imelo splošno ljudstvo priliko za napredek in blagostanje, in potem katerega bo onemogočeno vsako nasilstvo, industrijska avtokracija in korupcija v politiki:

Politični in legislativni program.

I.) Neoporečna pravica delavcev, da se potom pravilno izvoljenih delegatov svojih organizacij kolektivno pogajajo, mora biti državno priznana.

II.) V vseh panogah industrije delavnik ne sme presegati osem ur na dan in štiri in štirideset ur na teden. Plača delavca mora zadostovati za primerno in pošteno življenje njega samega in njegovo družino, za primerno razvedrilo in da mu je mogoče se preskrbeti za starost.

III.) Država mora urediti delavski odškodninski zakon, da ostali ponesrečenega delavca dobijo primerno odškodnino, da so

preskrbljeni in da vsled ponesrečbe družinskega očeta družina ne bo trpela pomanjkanja. Pri ponesrečbi se ne sme ozirati na vzroke ponesrečbe in sodišča ne smejo priti nič v poštev pri odškodnini.

IV.) Brezposelne delavce naj naj vposli država, katera naj plača delavce po isti, plačilni lestvici, kakor so bili prej plačani v industriji, pri gradnji, poslopij, cest, pri osuševanju močvirij, pogozdovanju goščav, urejevanju vodnih sil, itd.

V.) V ljudsko lastništvo in obratovanje naj preidejo vse javna prometna in obratna sredstva, kot železnice, ladje, živinske stajle, klavnice, žitnice, veletržnice, brzojav in telefon, in sploh vse, kar služi običnemu ljudstvu. Nadalje podržavljenje vseh naravnih bogastev, vodnih sil, neobdelane zemlje in isto razdeliti med doslužene vojaške in mornarje ter v industriji onemoglo delavce.

VI.) Takojšnjo znižanje življenskih stroškov s tem, da vlada nadzoruje distribucijo, prodajo ter prodajo vseh življenskih potrebščin. Vlada naj pospešuje zadržna podjetja, katera so najuspešnejša sredstva za odpravo veleprofitarstva, ker zadržne prodajalne skrbijo, da se sadovi industrije in poljedelstva pravilno razdelijo, da je tudi producent deležen sadu svojega dela.

VII.) Državni stroški, kot izplačevanje državnih dolgov in drugi državni tekoči stroški naj se krijejo z davki na zapuščine in z davki na profit, in z zemljiškim davkom na vrednost zemljišča.

VIII.) Nadaljevanje z vojaški škimi in mornariškimi zavarovanjem, ki naj bo obligaten za splošno ljudstvo in istega naj upravlja država brez dobička. Vlada naj uvede zavarovanje zoper nesreče, bolezen, brezposelnost, starost, poskodbe in zavarovanje zoper ogenj, povodnji in druge vremenske neugode, in vstanovitve fonda za pomoč nezakonskim materam.

IX.) Enakopravnost ženskega spola pred postavo in v industriji, aktivna in pasivna volilna pravica za ženski spol in delavke naj dobijo isto plačo za isto delo kot moški.

(Se nadaljuje.)

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

Tržaško vojno sodišče (tribunale di guerra) italijanski plagiati svetopisemskega peklja, ki obstoja še iz časa okupacije, je imelo doslej preko 13.000 procesov z okrog 20.000 obtoženci, torej dnevno 26 procesov. Ni se čuditi toliko temu rekordu, pač pa mora zgrabiti sveta jeza vsakega Jugoslavana, ako pomislimo, da ima je neznaten odstotek teh procesov za podlago vojaške delikte in da je omenjeno sodišče le veljanska mučilnica za naše podjarmljeno ljudstvo. Najvestnejši poštenjak ni siguran, da ga danes ali jutri ne ovadi orožnik ali vojak za malenkostno malenkost. Njegova beseda pri tej oblasti ne velja, laški falot je verodostojna priča. Gorje ti n. pr. zve li gospod "carabinieri" da si posestnik 4 em dolgega noža, kajti on spada po italijanskih pojmih med nevarne orožje, primejo te, po 6. mesecih si zaslišan in potem odsedi še kolikor toliko mesecev v zaduhli luknjah med mrčesom v vlagi, temi in okuženem zraku, ob gladi in žeji, trpinčenju in zasramovanju. Mesece in mesece pričakuje v obupu čez 5000 naših ljudi svojo razpravo, katero znani laški justični birokratizem še bolj pa laška nemarnost, nameroma oddaljuje. Ne bomo navajali dolge liste slučajev in imen, ki so nam na razpolago, vprašujemo pa, bi li naše javno mnenje zares ne našlo primernih sredstev, da postavi enkrat to italijansko barbarstvo na sramotni kamen pred evropsko javnostjo.

Afera s ponarejenimi bankovci na Reki. Trst, 25. marca. Nekdanji, od vsega italijanskega časopisja opevani D'Annunzijev osvobodilni pohod na Reko končuje se z zelo umazaniami in smrdljivimi aferami. Ne mine dan da ne bi listi bilježili poleg raznih razbojništev tudi kako umazanost D'Annunzijeve junakov. Sedaj so na Reki odkrili velikansko goljufijo s ponarejenimi bankovci. V to so zapleteni "odločni" D'Annunzijeve oficirji osvobodilni Reke. Reški "kreditni zavod" je pred nekaj dnevi konvertnal 800.000 K z edinim žigom "Fiume." To svoto je hotel zamenjati neki Fredi, lastnik prenočišča na Reki. Zavod se je sprva brnil izvesti konverzijo, ker je Fredi zamudil rok; toda na zavod je vplival kapitan mestnega poveljstva Briganti. Nekaj dni pozneje so ugotovili, da so žigi ponarejeni. Fredi je bil aretiran, kakor tudi poročnik Borghi, pri katerem so našli dva polna kovčega ponarejenih bankovcev. V ječi je potem žena Fredijeva izpovedala neki osebi da hrani v Trstu neki Salmi še 8 milijonov takih bankovcev in da je v Milanu pod vodstvom nekega kapitana prava delavnica ponarejenih bankovcev. Salmi in ta milanski kapitan sta poskusila samomor, čim so ju hoteli prijeti. Umazana afera je vzbudila po vsem zasedenem ozemlju splošno senzacijo.

Stavka beogradskih visokošolcev. Beograd, 31. marca. Danes popoldne ob 2. uri so razglasili visokošolci na univerzi stavko, ker vlada noče zvikati siromašnim dijakom štipendijev.

Stavka premogarjev na Hrvatskem. Zagreb, 31. marca. Rudarji v premogorjih na Hrvatskem, zlasti v hrvatskem Zagorju, so zahtevali plačilo diference na svoje mezde in ker se jim ni ugodilo, so stopili v stavko vsled česar se je pomanjkanje premoga še znatno povečalo. Pod stavko bo zlasti trpel železniški promet. Doslej stavka nad 4000 delavcev.

Gospod dr. Korošec kot import. Na shodu v Beogradu dne 25. marca je izvajal G. M. Stakić: "V časopisih in tudi v "Trgovinskem Glasniku" je bilo objavljeno, da je neki Črnogorec, ki zastopa ameriško firmo, pripeljal toliko in toliko robe. Kaj je bilo na tem? Šli smo v trgovsko komoro, pregledali smo, kaj ima, pa ni eden beogradskih trgovcev ni ničesar kupil. In kdo je kupil rob? Kupilo jo je ministrstvo prehrane za časa ministra G. Korošca, ki je danes žalibog tudi minister saobraćaja, mi pa vse to trpimo. Ta roba še danes leži v Solunu, in kakšna je? Nekaj tisoč parov čevljev je, pa tudi suknja ("stofovi"), ki ne vredi nič, kar te za igranje, verig, svilenih no-

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO

navadne delavce za delo v tovarni.

Stalno delo, dobra plača.

Oglasite se pri:

Mr. Ellis.

HEPPES-NELSON
ROOFING CO.,

4500 Fillmore St.,

Chicago, Ill.

RAD BI IZVEDEL

za mojega prijatelja Jernej Grill, doma iz Dobindola, pošta Toplice, Dolenjsko, Slovenija. Pred 5 leti se je nahajal v La Salle, Ill. Cenjene rojake širom Amerike prosim, če kdo ve za njegov sedanji naslov, naj mi ga naznani, ako bo pa sam čital oglas, naj se mi prijavi. Poročati mu imam zelo važne stvari iz stare domovine. Moj naslov je: John Blatnik, P. O. Box 637, Chisholm, Minn.

POZOR GODBENIKI!

Kromatična harmonika Lubasovega izdelka, še popolnoma v dobrem stanju se proda; cena \$100. En klarinet B flat, 15 keys, 4 rings in rolars, skoraj kot nov, cena \$40. Katerega vesel, ima sedaj dobro priliko in naj se zglašijo osebno ali piše na:

John Filipić, 1177 E. 60th St., Cleveland, Ohio.

ROJAKI POZOR!

Brata John in Louis Kopriva naznanjajo vsem tukajšnjim rojakom in v bližnji okolici, da sva prevzela TRGOVINO "COFFEE and TEA STORE" 117 North 2nd Street, Raton, New Mex. V zalogi ima raznovrstne čaje in kavo, kakor tudi raznovrstno grocerijsko blago. Kava je vsaki dan sveže pražena in zmleta na vašo zahtevo. Rojaki, pridite in se prepričajte v naši trgovini, dobra kava ipi vse; točna postrežba; cene zmerne.

KOPRIVA BROS.

Phone 170, M. 117 North 2nd St., Raton, New Mex.

IŠČE SE PEVOVODJA.

Išče se Slovenec, Hrvat ali Čeh, ki je zmožen poučevati godbo na pihala. Prednost imajo premo-garji. Za vsa nadaljša pojasnila glede plače in drugih podrobnosti se je obrniti na naslov: Tony Kovačič, P. O. Box 95, Johnston City, Ill.

RAD BI IZVEDEL

za mojega brata Franka Trinkaus, doma iz vasi Santjansa na Dolenjskem v Sloveniji. Prosim cenjene rojake, ako kdo ve za njegov naslov, naj mi ga naznani, če bode pa sam čital ta oglas naj se mi prijavi; imam mu poročati zelo važne stvari. Moj naslov je: Joseph Trinkaus, P. O. Box 12, Manifold, Pa.

SVOJE ROJAKE ZDAJ ZOPET LAHKO DOBITE V AMERIKO.

Priseljeniške postave ostanejo še zmeraj v veljavi kot pred vojno. Svoje rodbine lahko dobite v Ameriko. Podpisani vam bo dal navodila, kako dobite v kraju potne liste. Pišite, ali se pa osebno obrnite na znanega rojaka Matije Skender, Javnega Notarja, 5227 Buttler Street, Pittsburgh, Pa. On vam bo stvar uredil in pojasnil. (Adv.)

gavie (smejanje v dvorani), katere je država plačala po kurzu 120 dinarjev za 100 frankov. Do čim mi ne dobimo frankov niti po 200 dinarjev, jih je dobili, da ne-trgovali jemljejo "pofl" blago po dobrem kurzu in jo prodajajo državi. Gospod Korošec ni še demontiral.

MALI OGLASI

Classified Advertisements

POTREBUJEMO

DELAVCE za Great Northern and Soo Line Ry. Company, za popravljanje tračnic. Plačamo po \$4.40 na dan. Plačamo čas in pol za nadčasno delo. Prosta vožnja v Minnesota, North Dakota in Montana. Za pojasnila obrnite se do FEDDERS BROS., 24. So Canal Street, Chicago, Ill.

POTREBUJEMO DELAVCE

CHICAGO FIRE BRICK COMPANY, 1858 N. Cicero ave., CHICAGO, ILL.

POTREBUJEMO

DEKLETA nad 14 let stare za skladanje podlage koledarjev; svile sobe. Dobra plača, prilika za napredek.

GOES LITHOGRAPHING CO.

42 W. 61st Street, Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

DEKLETA in ŽENE za lahko tevarniško delo pri drill-pressi, mi-zah in pregledovanju. Mi vas izučimo, izvežbanost nepotrebna. Employment Dept. odprto v ponedeljek, sredo in petek do 8. zvečer. V soboto do 3:30 popoldne.

Vprašajte na:

311 W. Austin ave., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

ŽENSKO za umivanje lonev. Prijazno delo. Plačamo \$70.00 in hrano na mesec. Oglasite se pri: MORRISON HOTEL 23 So. Clark Street.

POTREBUJEMO

ŽENSKO za pospravljanje sob. Dobra plača, s hrano ali brez hrane in stanovanja. Delo samo po dnevu.

MORRISON HOTEL

23 So. Clark Street.

POTREBUJEMO

ŽENSKO za umivanje jedilne posode. Dobra plača, stalno delo, s hrano in stanovanjem ali brez tega. Oglasite se pri: MORRISON HOTEL 23 So. Clark Street.

MORRISON HOTEL

23 So. Clark Street.

POTREBUJEMO

ŽENSKO za lahko delo, čiščenje sob. Plačamo \$16 na teden. Stalno delo. Oglasite se pri:

PEPSODENT COMPANY,

1104 S. Wabash Avenue, Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

MOŽKE in ŽENSKO za delo v pralniči. Nobene izkušnje se ne zahteva. Plačamo 40 do 60 dolarjev na mesec in hrano.

MORRISON HOTEL

23 So. Clark Street.

POTREBUJEMO

DEKLETA in ŽENE nad 18 let stare. Ni treba nobene izkušnje. za prilažiti dobro plačo v naši izdelovalnici praškov za peko, in prilepljanje listov. Kakor se priučite, se plača izboljša. To delo lahko delate sedeč, v prijazni in čisti tovarni. Pridite pripravljene za delo. Mi damo delovno obleko in isto peremo vsak teden. Oglasite se pri:

CALUMET BAKING POWDER

COMPANY, V 1919

4100 Fillmore Ave., Chicago, Ill.

POTREBUJEMO

NAVADNE DELAVCE, pomagajo pri žagi. Stalno delo, dobra plača.

FULTON SAW WORKS

52nd Ave. and 22nd St. Chicago, Ill.

POTOP.

Zgodovinski roman.

Spisal H. Stankiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

Želeli so si torej vzajemno srečo in dolgo življenje, lai pa krono nebeško, in vsi so se čutili tako veseli, kakor bi bila neugoda že minula.

A poleg prednika je bil eden sedež prazen. Ondi je stal krožnik, na katerem si videl kopico mlincev, prevezanih s plavim trakom.

Ko vsi sedežjo, ni bilo nikogar, da bi zasedel to mesto. Mečnik seradski pa reče:

"Vidim, častljivi oče, da imate po stari navadi tudi za zagorsko gospodo mesto pripravljeno."

"Ne za zagorsko gospodo", odvrne prednik, "marveč v spomin na onega mladeniča, katerega smo vsi ljubili kakor sina in čegar duša zre sedaj v zveza na nas, da smo jo ohranili v spominu."

"Za Boga!" zakliče mečnik, "raje ne govorite o njem! ... Njemu je sedaj bolje nego nam!" Predniku se zalesketajo solze v očeh.

"V zgodovini se omenjajo še manj sloveči junaki", reče Peter Črnečki "in ako mi Bog da doživeti ter me kdo pozneje vpraša: Kdo je bil najboljši branitelj Jasne Gore, pa mu od govora brez pomisleka: Babinič."

"On se ni imenoval Babinič", odvrne duhovnik Kordecki.

"Kako, ni se imenoval Babinič?"

"Že davno mi je znano njegovo pravo ime, katero mi je razodel pri izpovedi. Šele takrat, ko je šel nad oni top, mi je dejal. Ako poginem, naj zvedo ljudje, kdo da sem, da ostane poštena slava mojemu imenu ter mi zbrisše davne grehe! Šel je in poginil, torej čam smem povedati, to je bil Kmitič!"

"Oni preslavni litevski Kmitič!" zakriči Črnečki ter se prime za glavo.

"Da! Tako izpreminja božja ljubezen sreča!"

"Za Boga! Sedaj razumem, čemu se je on lotil tega podjetja. Sedaj razumem, odkod je zajemal ta ponos, to pogum, s katerimi je nadkriljeval vse! Kmitič! oni grozni Kmitič, katerega prosišja Litva!"

"Se drugače ga bo odsihod slavila ne samo Litva, marveč vsa ljudovlada!"

"On je nas prvi svaril pred Vreščevičem!"

On je pripomogel, da smo dovolj zgodaj zapeli vrata ter jeli delati priprave.

"On je vstrelil prvega Šveda s lokom."

"Koliko jih je pa ugonobil topovi! A kdo je ugonobil de Fossia?"

"In oni top? Kdo je provzročil, da nas ni strah jutrajšnjega napada?"

"Naj se vsak s častjo spominja njegovega imena," reče prednik Kordecki, "a sedaj pa: Bog mu daj večni mir in pokoj!"

"In večna luč naj mu sveti!" odgovore navzoči.

"Vsekako čudno se mi zdi to", reče mečnik seradski, "da se niso pohvalili Švedje z njegovo smrtjo."

"Mislim si, da ga je top ubil na mestu," reče prednik. "On je poginil za nas."

"Kajpada za nas," ponovi mečnik "in ako bi znal, da oni top še leži nepoškodovan na mestu, ne sedel bi sedaj tako mirno za mizo ter bi ne mislil veselo na jutranji dan."

"Jutri nam Gospod pošlje novo zmago," reče Kordecki, "ker Noetova barka ne more utoniti v potopu."

Po večerji so šli menihi v cerkev, vojaški pa v stražnice pri vratih in na obzidje. Toda čuječ, gost je bila nepotrebna, ker v švedskem taboru je vladala globoka tišina, kajti tudi za nje se je bližal najsvetejši praznik.

Noč je bila čarobna. Celo roji zvezd so se leketali na nebu in luna je srebrela še belo snežno odejo. Veter ni pihal, torej je bilo tiho, kakor ni bilo še dlje časa pod samostanom.

O polnoči so švedski vojaški zaslišali veličastne glasove orgelj, spremljane s človeškimi glasovi. Stražniki, čuvajoči vrata, ki niso mogli biti navzoči v cerkvi pri službi božji, so jeli prepevati na obzidju znano kolednico:

"V jaslih leži!

Vsak naj hiti,

da Dete časti. ..."

Drugega dne popoldne je zaglušil grom topov vse druge glasove. Zdelo se je, da se je zemlja stresla do temelja od tega strela. Obleženi pa so bili še tako privrajani na ogenj, da je vsakdo sam vedel, kaj ima učiniti, ter nihče ni čakal povelja. Na ogenj so odgovarjali z ognjem, tiho in mirno.

Na večer je šel Mueller ogledovat bojno polje in njegov pogled je padel na cerkveno kuplo stolpov, ki je mirno štril v ozračje.

"Ta samostan bo stal na veke!" je zaklical obupno.

"Amen!" odvrne mirno Zbrožek

Na noč se je znovi zbral vojni svet. Sam Mueller mu je predsedoval.

"Današnji napad", je dejal, "ni prinesel zaželjenih nasledkov. Smodnika nam je zmanjkalo, vojaški in mi smo kakor prej objeti z nevarnostjo. Hrane nam je zmanjkalo in pomoči nimamo mi pričakovati od nikoder."

"A samostan še stoji, kakor je stal prvi dan, ko smo ga oblegali!" dodal mirno Šedovski.

"Kaj nam še ostane drugega?"